

Робота з такими перекладацькими труднощами, що становлять головоломки, передбачає виконання перекладачем особливого завдання – перекодування оригіналу, який має бути зрозумілим іншомовному реципієнту та не викликати в нього неточних або складних уявлень. Проте, перекодування оригіналу відбувається не лише за допомогою пошуку таких мовних засобів, які б в повній мірі виражали зміст оригінального повідомлення. Перекладач обов'язково має орієнтуватися в структурі перекладних явищ та способах передачі цього явища в різних культуромовних середовищах.

Література:

1. Словник української мови в 11 томах. АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1970—1980.
2. Сприса О. Художня література як джерело прецедентності в енігматичному тексті (україно-арабомовні паралелі). *Вісник Львівського університету*. 2014. Вип. 61. С. 93-103.
3. The Free Dictionary URL: <https://www.thefreedictionary.com/>

Парибка С. В., Парибка А. В., студентки
Литвин І. М., к. філол. н., доцентка
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

ПЕРЕКЛАД ЛЕСЕЮ УКРАЇНКОЮ ФРАГМЕНТУ ТРАГЕДІЇ ВІЛЬЯМА ШЕКСПІРА «МАСВЕТН»

Чимало українських письменників збагатили вітчизняну скарбницю літератури не лише геніальними творами, а ще й перекладами світових шедеврів. Завдяки Іванові Франку, Миколі Лукашу, Пантелеймонові Кулішу, Миколі Зерову, Максиму Рильському, Григорію Кочуру, Василю Мисику, Олександрові Мокровольському, Борисові Тену, Соломії Павличко й іншим майстрам слова українці мають змогу насолоджуватися всесвітньою літературою. До когорти найталановитіших українських перекладачів належить і видатна українська поетка, драматургиня-новаторка, публіцистка Леся Українка. Український поет і перекладач Михайло Драй-Хмара називає Лесею Українку «великою європейкою української літератури». Поетка, окрім слов'янських (української, польської, болгарської, російської), володіла англійською, французькою, німецькою, італійською, іспанською, латинською та грецькою мовами. Вражає те, що із більшості цих мов Леся Українка могла перекладати. Талановита українська поетка переклала твори Миколи Гоголя, Вільяма Шекспіра, Джорджа Байрона, Віктора Гюго, Генріха Гейне, Адама Міцкевича, Моріса Верна, Гомера, Данте Аліг'єрі та ін. [2]. Дослідження ролі Лесі Українки в збагаченні української культури перекладними творами світових майстрів є актуальним.

Метою нашої перекладознавчої розвідки є спроба аналізу ідіостилю перекладачки Лесі Українки на матеріалі фрагменту із трагедії Вільяма Шекспіра «Macbeth» («Макбет») та його перекладу:

*Good sir, why do you start; and seem to fear
Things that do sound so fair? I' the name of truth,
Are ye fantastical, or that indeed
Which outwardly ye show?* (William Shakespeare)
*Мій пане, що ви стали, мов злякались
Таких речей приємних? – Але пробі,
Чи ви привиддя, чи ви справді те,
Чим здаєтесь?* (переклад Лесі Українки)

Михайло Москаленко писав: «Уривки з Шекспірового «Макбета,... перекладені Лесею Українкою, мали першорядне значення для визрівання та стильової кристалізації п'ятистопового ямба її поетичних драм» [2]. Здебільшого перекладацькі заміни у перекладі обраного нами фрагменту трагедії Шекспіра продиктовані саме кристалізацією ритму та метру.

Фрагмент оригіналу й перекладу В. Шекспіра «Macbeth» починається звертанням – англ. *Good sir* // укр. *Мій пане*. *Sir* – реалія англійської мови. За О. Швейцером, реалії – «Одиниці національної мови, що позначають унікальні референти, властиві одній лінгвокультурі та відсутні в іншій» [цит. за: 1, с. 160]. Для перекладу англ. *sir* Леся Українка застосовує укр. *пан*, замінює «звертання відповідно до усталеної в українській мові етикетної традиції» [1, с. 188], адаптуючи текст до українського реципієнта. Порівняймо значення: *sir* – «Used as a formal and polite way of speaking to a man, especially one who you are providing a service to or who is in a position of authority» [5]; *пан* – у Польщі, Литві, Україні ввічлива форма звертання (або називання) до осіб чоловічої статі [3, т. 6, с. 41].

У перекладі поширеного звертання Леся Українка застосовує також морфологічну трансформацію – частиномовну заміну [4]: прикметник *good* (*добрий*) замінено займенником *мій*, що цілком прийнятно для української стилістики. Слушно застосовує Леся Українка частиномовну заміну, перекладаючи дієслово *seem* (здається) – «to give the impression of being or doing something» [5], яке замінено часткою *мов* – «Частка. Уживається для вираження сумніву, непевності у достовірності висловлюваного» [3, т. 4, с. 768]. Сема *непевності, сумніву* присутня в обох словах.

Фразі *I' the name of truth* (досл.: *я ім'я правди*) відповідає полісемічне слово *пробі*, яке як вставне «вживається для вираження непевності в чому-небудь; мабуть, певно» [3, т. 8, с. 117] або ж як вигук «вживається для вираження переляку, здивування, розпачу і т. ін.» [3, т. 8, с. 117]. Схожості в значеннях не помічаємо, але сенсу таке перетворення не руйнує, до того ж Леся Українка звернулася до слова *пробі* задля збереження милозвучності цього віршованого фрагменту трагедії Шекспіра, зокрема для збереження ритму та метру.

Таким чином, художній переклад Лесі Українки є поетично витонченим і доволі точним в передачі змісту.

Література:

1. Литвин І. М. *Перекладознавство*. Навчальний посібник, вид. 6, допов. Черкаси: Ю. Чабаненко, 2022. 258 с.
2. Москаленко М. *Нариси з історії українського перекладу*. URL: <https://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/192/41/>
3. *Словник української мови*. URL: <http://sum.in.ua>.
4. Селіванова О. О. *Світ свідомості в мові*. Монографічне видання. Черкаси: Ю. Чабаненко, 2012. 488 с.
5. *Cambridge Dictionary*. <https://dictionary.cambridge.org/>

Перевізник М. В., студент
Овсієнко Л.О., к. філол. н., доцент
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

МЕТОДИЧНІ ПРИНЦИПИ ТА ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСОБИ РОЗВИТКУ ІНОЗЕМНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ ТА СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Одним із головних принципів ефективної методики навчання іноземної мови є розуміння того, що кожен студент має свої особливості та стиль навчання. Тому викладачі повинні враховувати індивідуальні особливості учнів та використовувати індивідуальний підхід під час здійснення навчального процесу [3]. Поширеним є використання різних методів та модальностей навчання, такі як: комунікативний підхід, підхід TPR (Total Response), підхід проєкту, методи диференційованого навчання тощо.

Поряд із названими підходами особливу увагу потрібно приділити питанню граматики та лексики, які повинні викладатися в контексті тем, які цікавлять і актуальні для студентів. Навчання граматиці та словниковому запасу має бути практичним і практично спрямованим. Учні повинні знати, як і коли використовувати правила граматики та нову лексику. Крім того, граматика та словниковий запас повинні бути адаптовані до інтересів і потреб учнів. Наприклад, якщо учень цікавиться подорожами, викладач може використати тему, пов'язану з подорожами і викладати граматику та лексику, які пов'язані з цією темою [4].

У навчальному процесі значну увагу потрібно приділити питанню використання автентичних матеріалів. Вивчення іноземної мови може бути більш захоплюючим за рахунок використання автентичних підручників на занятті. Ці матеріали дають можливість учням та студентам побачити і почути реальні розмови, які відбуваються в різних країнах і культурах. Використання відео може допомогти учням розвинути навички аудіювання та розуміння мови в розмовних ситуаціях. Наприклад, відео реальних людей, які розмовляють іноземною мовою, можуть допомогти студентам покращити